

STOCKHOLMS COURIER

Tisdagen den 2 Januarii.

Sine ira, studio et metu.

*Kort öfversigt af det förlidna
årets historia.*

Sekler förflyta, innan ett år kommer, så rikt på förvånande händelser, som det sista, vi nu öfverlevvat. Tidehvarfvet har begynt utveckla sin sanna karakter. Hvad man förut icke vågat tro, knappast önska, har nu inträffat: folken hafva med lugn och utan yra, utan hat, utan öfverdrift, fordrat och tagit sina rättigheter tillbaka; de hafva erkänt monarkierne och infört constitutioner. Med ett ord, mensklighetens glada förhoppningar äro uppfyllda. Revolutioner hafva begynt visa sig, sådana som man förr icke sett dem, utan grufsamheter och blod. Sjelfva fienderna till all förändring, all förbättring, sjelfva de ifrigaste tillbedjare af det gamla, hafva måst erkänna, att ordet revolution kan äga en annan bemärkelse, än den de förut anat; och *en* statshvälfnings har redan visat nog af denna förändrade karakter, för att tysta smädelsen mot sig. Man tyckes likasom misströsta att finna något mot sjelfva saken; man har därför uphäfvit sig mot sättet och, då verkliga facta om *dess* förkastlighet felat, begynt updikta lögner om jacobinism m. m.

Ära åt det folk, som först bröt isen och visade det förvånade Europa, hvad ett folk verkligen kan göra, då det med allvar vill frihet och då det har den lyckan

att icke bedragas af sina anförare. Ära åt Spaniens ädla folk, mot hvars exemplariska lugn och hofsamhet smädelsen först strandade. Hvar och en annan förlåter man; om han missbrukar, eller endast så långt som möjligt fullföljer, sin seger. Harmen och hämnden ursäktas hos hvar och en, som återeröfrat, hvad som blifvit honom frånöfvadt. Men ett folk förlåter man icke, om den minsta passion visar sig vid dess handlingar. Äfven detta svåra prof utstod Spanska folket. Icke ett enda hämnede-offer har fallit, ty de olyckor, som sedanare händt, hafva varit följder af ögonblickets häftighet. Såren efter magtens missbruk blödde ännu — och högsint glömdes alla oförrätter. Folket först, och sedan dess ombud, handlade med en lugn värdighet, med en passionslös klar åsigt af fäderneslandets behof, hvilken skulle hafva gjort ära åt ett folk, som i sekler haft representation och offentlighet.

Ibland de saker, hvarför menskligheten under förl. år mest har att tacka Spanien, är vederläggningen af den lika enfaldiga som gamla läran om folkens mognad för friheten; en lära, som blifvit drifven af de välmente och kortsynte, då de velat ursäkta sin misströstan; men af folkens fiender, då de velat förlama alla bemödanden för det rättas seger. Det är likasom om man ville afvakta mognaden,

för att vinna mognad! Om solen icke kommer åt en planta, huru vill man begära dess mognad? Skall man då aldrig öppna väg för strålarna, under föregifvande, att plantan icke tål dem, förr än hon är mögen? Väktarne, som skulle hindra solens iutträngande, tro sig säkra, då de noga täppt alla tillgångar från sunnan. Men då de sofva, kommer blixten, som intränger från östan och västan och nordan; skörden mognar på en natt — men de höga spirorna blifva kanske krossade med det samma. Den store andens vägar äro outgrundeliga. Vi bygga för evigheten, vi uträkna när och hvar och hur — och så flyga våra uträkningar i luften såsom såpbubblor.

För ett år tillbaka, hvem af oss förde icke det tungomål om Spanjorerna: de äro försänkta i overksamhet, i ekonomisk och politisk vanmägt; de sucka under aristokrati, prestvälde och despotism; deras äregrighet är hofgunst, deras uplysning tron på biktfäder och ett vidskepligt begrepp om despotismens rättigheter, såsom varande af gudomligt ursprung, och detta begrepp så djupt inrotadt, att det utestänger äfven frihetsbegäret — med ett ord: deras uprättelse ur detta djup af förnedring är mera en from önskan än ett ämne för hopp. Och vi visste icke, att det stora pånyttfödelseverket var påbegynt; och att det var påbegynt, visste vi knappast förr, än det var fullbordadt. De folk, som föraktade och ömkade Spanjorerna, skola behöfva sekler, för att uträtta (så vida det någonsin sker), hvad desse samme föraktade Spanjorer på ett år fullbordadt. De suckade under prestvälde — och Inquisition, Jesuiter, Munkar, tionde, presternas privilegierade domsrätt och beroende af ett utländskt öfverhufvud, allt har under detta året försvunnit på kortare tid, än vi skulle behöft, för att nämna de Comittéer, som skolat be-

reda målen. De voro fjättrade af näringstvång — och skrän, Kronans monopolier och egen-domar m. m. blåstes bort af en bestämd stark vilja, under det vi lärde, af systemer, nordisk kraft och nordisk lögmödig tröghet fullproppade frihetshjeltar predika för döfva öron, illfänas att bevisa, hvad som längesedan är bevisadt, vinna hvad som längesedan är vunnit. De förtrycktes af en mäggig, allt förtärande jord-aristokrati — och dennas lifsprincipe, fidei-commisserna, uphöfdes. Med ett ord, allt, hvad som var hinderligt för en fri utveckling af statens krafter, undanröjdes och en ny byggnad, värdig och passande för tiden, upfördes, innan det förväntade Europa hann sansa sig och inse, att det var möjligt.

Vi hafva först betraktat Spanien, der förr att dess märkvärdiga revolution; begynd med första dagen af året, gaf väckelse åt de oväntade händelser, som i södra Europa gifvit sakerna ett alldeles nytt skick, d. v. s. hela karakteren åt årets historia. Spanska revolutionens händelser äro i så friskt minne, att man icke anser nödigt upprepa dem i något slags detalj.

Revolutionen var ett verk af militären. Dessa medarbetare i statens angelägenheter hafva frihetens vänner förr fruktat. Man har skrämt oss för knekt-regeringar; och man hade rätt, så länge arméerne endast voro blinda verktyg i despoters hand; Napoleons och fleras exempel voro varnande. Men vår besynnerliga, på skenbara motsägelser, åtminstone på alldeles oväntade händelser, rika tid har omvändt förhållandet, i detta, såsom i många andra fall! Det, som var folkens skräck, har blifvit deras stöd; det, som var despoters och aristokraters stöd, har blifvit deras förskräckelse. Det förflutna året har lärt Ultras att declamera mot knekt-regeringar, pretorianska gardar o. s. v. Ar-

méerna äro nu, i de flesta länder, folkens organer, likasom deras fysiska styrka; ty de utgå nu mera ur sjelfva folken, eller rättare äro deras uryal — tack vare Napoleon och hans arméer, som tvungo regeringarna att lägga vapen i nationernas hand.

Spanien hade, under Franska inkräktingen, förlorat sina Amerikanska provinser och sträfvade nu med alla krafter att återeröfra dem. För detta ändamål hade en armée länge varit sammandragen och väntade på inskeppning. Redan året förut hade i expeditionens-arméen en conspiracy blifvit upptäckt. Nyårsdagen 1820 utbrast en ny, oändligt mera fruktansvärd och utgrenad kring hela riket. Lugnt förskansade sig de sammansvurna på Isla de Leon, föröfvade inga våldsamheter och oroades af ingen. De yttrade ingen bitterhet mot Konungen; de endast påstodo honom vara missledd och yrkade införande af en constitution, som förebyggde sådant. Lyckligtvis fans en förut, så att de constitutionelle hade något att stödja sig på, något förut känt att yrka, i stället för allmänna satsar och rättigheter.

Regeringen dref det vanliga, alltid förderliga och svaghet förrådande hemlighets-spelet; jemnt en månad förflöt, innan man officiellt kände, att ett uprör verkligt fans. Då upgafs äntligen detta; men omständigheterna vanställdes och allt behandlades såsom en småsak — i officiella tidningarna; dock icke så i sjelfva verket; ty anförarne för de regeringen ännu tillgifna trupper vågade icke angripa, hvad man framställt såsom så obetydligt. De vågade det icke, emedan de fruktade, att alla de ännu skenbart trogna skulle, vid första möte med patrioterna, gå öfver till dem. Detta är den vanliga frukten deraf, att en styrelse har sin kraft endast i den

fysiska styrkan, men icke i allmänna tänkesättet och folkets — man bör knappast säga tillgifvenhet, ty den utmärker någon frihet i val; och en regering är icke något för sig sjelf bestående, utan blott en representation af folket, som icke för henne kan hysa någon annan tillgifvenhet, än tillgifvenheten för sig sjelft — man bör säga folkets öfvertygelse, att regeringen gör, hvad hon bör göra.

Patrioterne befastade sig på ön Leon och lågo overksama; de anlade tryckerier och utgafvo proclamationer och tidningar. Detta begrep man icke; och mången fann sitt interesse vid att framställa det såsom fruktan eller svaghet. Men verkliga orsaken utvecklade sig äntligen: en kring landet spridd plan skulle hinna att att mogna. Det öfriga Europa och kanske största delen af Spanien stod i ovisshet, hvad utgången skulle blifva. Galicien förklarade sig först för constitutionen; den landsflyktige Mina återkom hastigt till Navarra; de Spanska flyktingarne i Frankrike infunno sig inom fäderneslandets gränser, likasom efter en allmän signal; ropet på constitution skallade från alla rikets hörn. Då beslöts, att Statsrådet skulle föreslå förbättringar i styrelsen. Men detta var icke nog. D. 6 Mars proclamerade Konungen Cortes's sammankallande. Afven detta tillfredsställde icke folket i Madrid, som fått veta, att en armé-corps tågade mot hufvudstaden. Balleisteros trädde inför Konungen och förklarade sig vilja, till sjelfva thronens försvar, inrycka med sin magt i hufvudstaden. Då lofvade Konungen att besvärja 1812 års constitution. Folkets glädje var ren, likasom dess förut yttrade önskan: Konungen var helig, endast de i styrelsen införda missbruk och de personer, som alltför ögonskenligt trampat fol-

kets rättigheter, ville man hafva undanröjda. Hert. af Infantado förklarade hela revolutionens anda, med några få ord, då Konungen antagit constitutionen: "E. M. har räddat sig; men vi äro förlorade." Detta sednare var nemligen sant, om Hert. af Infantado och hans gelikar anse sig förlorade derföre, att de måste blifva medborgare i stället för aristokrater. Spanska folket visade, huru värdigt det var att få frihet. Alla medborgare-klasser täflade i hennes hyllande. Prester och Grander, hos hvilka man väntat motstånd, företedde endast få undantag af sådana, som hängde vid de gamla missbruken. Med ett ord: Spanjorerne voro i första ögonblicket, hvad man endast efter långa pröfningar och lång vana vid en lagbunden frihet kunnat vänta. Deras frihet föddes fullvuxen, såsom vishetens Gudinna.

Att icke factioner och conspirationer, utan en allmän oegennyttig ifver för friheten, ledt revolutionen, det bevisas bäst deraf, att alla de särskilda provincial-juntorna, som i det hela icke ägde något synligt samband, styrde så fullkomligt i samma anda, öfverensstämde så fullkomligt i sina lugna och kraftfulla åtgärder. Allt sedan ordet revolution begynte få någon betydelse, kan exempel på något dermed jemnförligt icke framtes af något annat folk. Några obetydliga försök af det gamla systemets anhängare gjordes väl att åter införa det; men Spanska folkets utomordentliga vaksamhet och ihärdighet tillintetgjorde alla dylika försök. Leonska arméen låg kvar orörlig, utan att oroa eller söka imponera, men beredd att verka, om något skulle mot frihetens sak företagas, innan nationens representanter sammankommit och regeringen blifvit nog stark eller nog constitutionel, för att uprätthålla den nya sakernas ordning. Det besannades, hvad man sagt

om Spanska nationens fallenhet för försigtighetsmått.

Att man icke ville göra ett hastverk, icke en vanlig revolution, utan på varaktiga grunder, på kunskap om constitutionen och med afseende på *folket*, bygga ett frihetstempel, framlyser deraf, att uplysning blef medborgerlig pligt. Cortes's gamla beslut om undervisningen upplifvades; efter 1830 får ingen Spansk medborgare finnas, som icke kan läsa och skriva.

Hvad Cortes, sedan de i Julii månad blifvit församlade, gjort för nationens ekonomiska interesse, huru de icke, såsom de flesta andra representationer, handlat efter enskilda och ståndsåsigter, utan efter sann uplysning och öfvertygelse, efter landets och tidens kraf; det hafva vi redan sett. Om också fel skulle finnas i Spanska constitutionen, om den också skulle innebära frö till framtida förändringar, kanske skakningar; så är den dock byggd på lif och rörelse och yttring af *folkets* verkliga behof och tänkesätt. Och hvad skall icke en sådan constitution kunna uträtta hos ett folk, som på en gång visat sådana prof af brinnande nit och exemplarisk hofsamhet, af harm mot missbruk och tillgifvenhet för Konungen, af benägenhet att antaga det rätta och ihärdighet att försvara det en gång antagna. Den nyaste märkliga händelsen är det mest träffande bevis härpå. En sak, som annorstädes skulle väckt fögsensation eller åtminstone blott hos de mer tänkande, en bristande formalitet vid en utnämning, satte ju hela Spanien i rörelse. Anledningen må hafva varit hvilken som häldst, saken i sig sjelf må hafva varit obetydlig eller icke illa ment; (märkvärdigt var dock, att det inträffade just som Cortes åtskilts och det starkaste bandet således tycktes upplöst, åtminstone för ögonblicket) det säkra är, att folket ådagalade, huru

ömtåligt det är om den minsta bokstaf i sin grundlag, huru öppna dess ögon äro för hvarje steg af magtens innehafvare. Men också, så snart anledningen till oron var undanröjd, föll ifvern. Det var icke ett uplopp, en demagogisk stämpling mot Konungen eller någon *person*; det var en resning mot ett missbruk; det var lejonet, som springer up, lyssnar ock skakar sin mahn, då något buller bebådar en aflägsse fara, men lägger sig åter lugnt, då det öfvertygat sig, att faran är förbi eller var inbillad; det var en läxa, som icke så lätt glömmes.

Om i ett sådant folks constitution, säga vi, skulle finnas några fel; så har den dock den stora, i så många andra constitutionella stater saknade, förtjensten att vara känd och älskad af folket. Den bästa constitution hos ett okunnigt och sofvende folk leder icke till hälften af de lyckliga resultat, som äfven en medelmåttig kan frambringa hos Spanjorer, sådana åtminstone, som de under det förflutna året visat sig.

Då begäret efter medborgerlig frihet upstått på ett ställe, griper det omkring sig, såsom en eld. De dolda brännbara ämnen tändas hvar de finnas, och det desto häftigare, ju strängare de blifvit afstängda från elden. Så gick det äfven här. Så snart Spanien fullbordat sin revolution och den befans vara, icke ett ögonblicks, en stämplings, en factions, utan hela folkets verk; yknade frihetens idéer hos två andra folk, *Neapolitaner* och *Portugiser*. Deras behof af, deras anspråk på constitutionel frihet var icke mindre än Spanjorernes; men dem felade, hvad desse ägde, en fast punkt att bygga på, en existerande, om ock förtrampad constitution, redan känd och förr i utöfning satt.

Neapolitanerne kände denna brist och vidtogo den för ögonblicket säkraste utvä-

gen — de besvuro den Spanska constitutionen, och enligt den sammankallades parlamentet. Ingen revolution, af dem, som under årets lopp inträffat, har skett så hastigt som denna; men också har ingen mer än denna mött ett verksamt motstånd. Sicilien, som alltid stått i en spänning emot Neapel, alltid ansett sig styfmoderligt behandladt och alltid önskat sjelfständighet (hvarpå det, under Engelska occupationen, fått smak), ansåg nu tillfället kommet att vinna denna önskan. Snart fann dock större delen af ön, att oafhængigheten icke kunde eröfras, eller kanske att den icke var att önska, så snart samma monark skulle regera båda rikena; endast Palermo försvarade sig länge, och det under en skräckregering. Här sågs nästan det enda blod, som flutit för årets revolutioner; men det flöt icke för Neapolitanska revolutionens skuld. Nu är dock äfven Palermo kufvad; eller kan kända är detta icke rätta ordet; det ser ut, som Palermos förståndiga och lugna invånare icke deltagit i resningen, hvilken egentligen varit slöddrets och några dess ledares verk.

Riket har således odeladt omfattat revolutionen och tyckes, åtminstone efter hvad vi ännu sett, icke hafva någon strid att vänta inifrån, oaktadt allt hvad man bemödat sig att utsprida om anarkiska och demagogiska företag af de så kallade Carbonari. Och om äfven gäsningens ämnen skulle finnas, är dock faran deraf minskad genom fruktan för utvärtes strider. Denna fruktan måste sammanhålla och vid fäderneslandet fästa de skilda interessen; och den patriotiska ifvern har redan visat sig i en skön dag, just derföre att fäderneslandets gränser hotas. Skulle ock inom landet ett parti finnas, som önskade främlingarnes seger — hvilket imedlertid icke är troligt — så kan dock detta parti icke blifva farligt, om denna seger icke äger rum — och äger

den rum, så är i alla fall revolutionens sak förlorad. Obemärkt kan man icke lemna, att Engelska regeringen afsagt sig rättigheten att inblandas i Neapels inre ärender; ty Engelska Ministären har inför parlamentet förklarat, att endast Siciliens resning var orsaken, hvarföre Neapolitanska revolutionen betraktades med andra ögon än den Spanska.

Hvad som i Neapel mer än allt utländskt hot måste oroa den nya ordningens vänner, är den gång, parlamentet tagit. Kan kända vore det orättvist att så hastigt bedöma denna national-representations åtgärder; men den, som följt de Spanska Cortes's lugna och snabba, från alla småsaker skilda och endast på det näryarandes behof rigtade öfverläggningar, han kan icke afhålla sig från en obehaglig jemnförelse, då han ser Neapels representanter med ifver behandla en onyttig och aldrig till godt, kanske till motsatsen, ledande fråga om namn, om uniformer, som visa sig på ett galeri o. s. v. men deremot ser de för ögonblicket mest trängande angelägenheter ligga oafgjorda.

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Spanien. Bland de nyaste utnämningar anmärkas ytterligare följande: Gen. Barcena, Gen. Cap. i Galicien, till Gen. Inspector för milicen, i Balleisteros's ställe; D. Quadra till Ultramarinsk minister, i Porcels ställe; Gen. Cruz Murgeon till Gen. Capitaine i Nya Grenada; Gen. la Torre till Morillos efterträdare i befälet öfver ultramarinska arméen; Gen. Cerrea till Gen. Cap. i Venezuela; Gen. Real till Gen. Cap. på S. Domingo och Gen. Villalba (förut Gen. Inspector för Cavalleriet) till Gen. Cap. i Madrid.

Från flera landsorter talas om oroligheter, men de äro af mindre betydighet och hålla på att stillas. I Valencia är lugnet återställt; Gen. Capitainen, Grefve Almodovar, som länge försökt

att med godo stilla orolighetsstiftarne, hvilka all jemnt fordrade Elios hufvud och många embetsmäns afsättning, grep ändtligen till stränga medel. Han lät garnisonen träda under vapen och artilleri framföras; och genast skingrades partigångarne tyst åt alla håll. Dock påstås (enligt franska berättelser), att Grefve Almodovar, i anseende till visad flathet, skall afsättas och efterträdas af en hög officer, känd för stor karaktersstyrka och patriotism, och att denne har uppdrag att genast ställa Elio till ansvar. Man visste ännu icke, om det komme att ske i Valencia eller Madrid. — Hela röfvarhandet i Burgos är skingradt och af de 17 arresterade voro två redan afträttade. Bland de i målet invecklade är en sjuget vid Kongl. kapellet. — I bergen vid Tolosa har visat sig ett band af missnöjda, till hvilkas fördrifvande Xefe politico i Guipuzcoa begärt national-milice från S. Sebastian och Tolosa. En fäktning hade ägt rum och två medborgare blifvit illa sårade.

En Ministeriel tidning säger, att, sedan Konungens Kammartjenare arresterades, dagligen allt flera arresteringar ske och att en plan till desorganisation och massacre framträder, hvars ändamål varit att låta höras till Troppau, att blod flöte i Spanien.

I anledning af beständiga Utskottets hemställan har Konungen förklarat, att H. M. med ovilja försport, det Spanjoren José Alvarez Toledo, alltid incorrigibel i det trolösa och oroliga upförande, som ådragit honom ett skamligt öknamn, velat med grofva lögnar bedraga flera främmande hof och bland andra Kejsaren af Ryssland; och då han, i denna afsigt, missbrukat H. M.s höga namn, så skall hans pension indragas, ifrån den dag, då han lemnade Spanien."

Hvad regeringen begärt af Påfven, angående tillåtelse för Biskoparne att secularisera munkar, har Hans Helighet beviljat, på sex månader för Spanien och på tolf för America.

Quiroga har i tidningarna visat, att han är försonad med Riego. Denne yrkar, i sin försvarsskrift, att blifva befriad äfven från den minsta fläck. — Ryktet var alldeles falskt om den ärlige Hertigens af Infantado förvisning.

Konungens hälsa skall vara ögonskenligen angripen af de sista händelserna.

Förbudet mot Engelska manufacturvarors införsel har höjt deras pris 50 å 100 procent; och detta förorsakar smyghandlarne i Gibraltar o. s. v. stor glädje. De ännu nog sörja för, att dessa varor icke skola saknas; och enda fördelen af för-

budet är således, att de få betalas dubbelt af den, som förbrukar.

Neapel. Försvars-anstalterne drivas ifrigt. Sådana försvarslinier upföras, som dem Wellington upförde kring Lissabon. Guagl. Pepe monstrar immerfört milicen, som till största delen redan är fullständigt equiperad. Alla de linie-officerare, som blifvit placerade på milicen, hade fått ordres att, vid arrest till görande, inställa sig före d. 29 Nov. till tjänstgöring. Chieften för fricompagniet i Calabria ultra har, i sitt och sitt folks namn, hos parlamentet sökt att blifva skickad till gränsen; och i synnerhet dit, där faran är störst, för att få segra eller dö för fäderneslandet. — Gen. Guagl. Pepe har föreställt parlamentet, att tiden till nationalgardets omskapande icke nu voro inne. Dep. Poerio understödde denna mening, och trodde, att constitutionen kunde råka i fara, om man nu röorde dervid. Detta oaktadt beslöt parlamentet d. 23 Nov. med stor pluralitet, att reorganisationen genast skulle företagas, och debatterade lagförslaget, artikel efter artikel.

Två compagnier Neapolitaner inryckte i Caltanissetta och blefvo väl emottagna; men så snart det blef bekant, att deras bestämelse var att besätta utlagornas indrivande, samlade sig landtfolket rundt omkring och slog ihäl flera, inntill förstärkning af trupper hann ankomma.

Parlamentet har verkligen beslutit ändra följande provincers namn: Terra di Lavoro till Campania; Abruzzo ulteriore prima till Plebunteria; secunda D:o till Marsia; citra till Frontania; Molise till Sanugo; Capitanata med Tremiti-öarna till Dardnia; Terra di Bari till Pentetia; T. Otranto till Salento; Basilicata till Lucania; Principato Ultra till Irpino; citra till Lucania occidentale; Calabria citra till Lucania Orientale; C. ultra prima till Calabria regina; secunda till Calabria brutia.

I en petition till parlamentet, i afseende på löners nedsättande, föreslås att från embeten aflägsna alla rika och tilldela embeten endast åt sådana, som hafva ingen ting annars att lefva af.

Öfver Nederländer berättas, att man i Frankrike hoppas att det icke skall komma till något slags fiendtligheter mellan någon af de stora makterna och Neapel. Detta hopp grundas egentligen derpå, att det finnas många uplysta män, som tagit verksam del i statsörändringen, men tillika tro många förändringar i Spanska constitutionen nödvändiga för Neapel, i synnerhet för att gifva Konungen mer inflytande och för att indela re-

presentationen i två kamrar. Också har ett utkast till de nödvändiga ändringarna utkommit; som finner mycket bifall och hufvudsakligen går ut derpå, att lagstiftande corpsen fått för stor makt, utöfver allt förhållande till Konungens; att han blott äger veto till parlamentets beslut; men att det är för honom i högsta grad betänkligt att i något fall göra bruk af denna rättighet och sätta sin ensäma vilja emot en talrik och enig församling, som ensam och omedelbart representerar folket. Ett förhållande, som snart eller sent måste frambringa skakningar, till Konungamagtens eller representationens förstörande. Man anser Neapolitanerne kunna förmås att gå in på de nödiga modificationer, sedan första hetan svalnat. De skola inse, att rikets läge icke är det samma som Spaniens 1812, då dess constitution upgjordes.

Tyskland. Ännu ligger en oögonsträngelig slöja öfver Congressen i Troppau; så mycket säger sig dock en tidning nictoriserad att förklara, att i Troppau aldrig ett ögonblick varit fråga om underhandling med det i Neapel herskande parti eller att göra det förslag om ändringar i den nya sakerias ordning. Detta ville med andra ord säga att erkänna rättmätigheten af ett upror, hvars stiftare var en hemlig politisk sect och hvars verktyg var arméén. Det kan icke vara fråga om att till den monarkiska principen mer eller mindre närma en constitution, som är verk af en olaglig makt. Monarkiska principen förkastar hvarje inrättning, som icke af monarken sjelf frivilligt är besluten och verkställd. Konungen af Neapel, i fall han befinner sig i frihet, tillkommer det att i sitt rike införa en annan constitution, så vida han öfvertygat sig, att en sådan är enlig med hans folks behof och önsknings. Det är således fullkomligt ogrundadt, att två courierer d. 20 Nov. afgått till Neapel, med propositioner från monarkerna till den nu varande regeringen. Endast det är sant, att monarkerne d. 24 lätit till Konungen afgå egenhändiga bref, men hvilkas innehåll är fullkomligt okänt. Äfven är det ogrundadt, att conferencerne i Troppau blifvit på tre veckor uppskjutna, under hvilken tid svar från Neapel skulle inväntas. Conferencerne hafva icke ett ögonblick varit brutna.

Majoren von Staff, vid Preussiska Generalstaben, har, d. 7 i sistl. månad, afrest till Österrikiska arméens höggvarter i Italien, dit General v. Natzmer, såsom Preussisk General Commissarius, sedermera skulle, med en stor suite af officerare, begifva sig. Äfven en hög Rysk officer skulle i samma egenskap resa dit.

Frankrike. En af Pairs-commissionens ledamöter har öppet tillstått, att han och några hans kamrater skulle hafva ganska svårt för att afgifva utlåtande i conspirationsmålet, emedan handlingarne korsa och motsäga hvarandra i alla riktningar. En del uppgifter comprometterar de anseddaste män af liberala partiet, och i synnerhet många deputerade af venstra centren; en del går ut på alldeles motsatsen. Med ett ord, hela målet är ett outforskligt kaos.

Det påstås, att Konungen kommer att krönas i Notre Dame d. 25 nästk. April och Hertigens af Bordeaux dop att förrättas fem dagar derefter.

Öfra Italien. Frukatan för krigets utbrott ökas mycket — och man vet att förhållandet är det samma i Neapel, där fonderna af denna anledning sjunkit. — Cavalleri-Generalen Baron Frimont har öfverbefälet öfver expedition-arméen. Under honom commendera Divisions-generalerna: Prins Philip af Hessen Homburg, Baron Stutterheim och Grefve Walmoden, hvilken sednare skall anförä avantgardet. Före denna månads slut torde imedlertid fälttåget icke öppnas.

America. I districtet Chactas i Louisiana, 100 miles från Natchez, har en landsväg blifvit obrukbar, genom en fluga eller mygga, af hvars styng människor och hästar dö inom tre timmar.

I Förenta Staterna förmodar man, att Haytiska revolutionen skall föranleda en mängd fria svarstas utvandring från Staterna till Hayti.

Turkiet. Ali Paschas försvar torde blifva både längre och mindre omöjligt, än man nyss trott. Befälhafvaren för Storherrns trupper, Baba Pascha, skall vara afdagatagen med gift och desertionen tog mycket öfverhand bland belägringstrupperna.

Stockholm. Kongl. Allm. Magasins-Directionen har af sin ombudsman haft rapporter från London af d. 8 och 15 Dec. — Äfven de hafvelaster, som icke genast kommit till London, utan anlupit nödhamnar, hade ändligen anländt till bestämd ort. Det mesta var redan såldt (till 19 $\frac{1}{2}$ och 20 sh. pr. Quarter) och Hr. Askelöf hade ännat att i medlet af Dec. afsluta hela affären och lemna London; men det måste uppskjutas, emedan silfver icke kunde vid sista rapportens afgång fås, äfven för $\frac{1}{2}$ d. mer per unce än förra gången. Sista Lissabons paketen hade icke medfört så mycket piastrar, man väntat, och dessutom höll Ostindiska compagniet på att upköpa dem, för att skicka

till China. Silfver i stänger hade derigenom blifvit föremål för speculation, men kunde endast fås till läns, mot förbindelse att återbetala in natura. Oaktadt detta var ingen skillnad i curs-noteringen; men de tryckta curs-listorna öfverensstämma icke alltid med verkliga cursen. Detta är en mäklare-taktik.

Ingen Svensk post hade på flere veckor kommit till London. Beständig motvind hade dertill varit orsaken.

Upköp af nederlags-hvete för Fransk räkning hade åter börjat, ehuru det är tillåtet till införsel endast i få departementer i Frankrike. Man räknar der på gynnande conjunctur mot varen, då spanmålen redan, på ett par Frances när, hunnit maximi-prisen.

På den härmedels begynda årgång af denna tidning, som utkommer alla Måndagar och Thursdagar, kan prenumereras här i staden i Deleen et Cis bokhandel med 6 R:d b:co, och i landsorterna på alla Post-Contor. Den, enligt Kongl. Maj:ts, i Inrikes tidningen redan kungjorda, nådiga beslut, på denna tidning sig belöpande postporto vore omöjligt att på förhand beräkna; men Red. anser sig, efter öfverslag, kunna komma ut med 32 sk. b:co för hvarje med posten afgående exemplar; hvarföre således tidningens pris för prenumeranter i landsorterna blifver:

Prenumerations-avgift	6 R:d
Postporte	- - - 32 sk.
Avgift till Postförvaltaren	
här i Stockholm	- 1 --
D:o i landsorten	- 1 --

Summa 8: 32.

Af den sist slutade halfva årgång finnas completa exemplar att tillgå i ofvannämnde boklåda.

STOCKHOLM,
Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

STOCKHOLMS COURIER

Thorsdagen den 4 Januarii.

Sine ira, studio et metu.

Landskapslagar i ny form.

Fordom afskaffade man Landskapslagarna, för att göra Sverige till ett helt, en enda stat. Hvertill skall det väl tjena, att i våra dagar stifta nya Landskapslagar? Må våra Läsare, med oss, egna några tankar åt detta ämne och hvad dermed gemenskap äger.

De, som beröma antingen den gamla goda tiden, eller den, som följt derpå, borde kunna säga, när en äkta lagskipning i fäderneslandet funnits. Kunna de icke framvisa den; så är det föga värdt att prisas allt det öfriga. Föra krig, vinna länder, bygga flottor och städer, slott, hospitaler, barnhus, skolor och akademier, är i sig sjelft ganska godt. Men det tjennar till föga nytta, så länge man åsidosätter ändamålet för all samhälls-inrättning, lagarnes ålydnad, och glömer, att bland allt, hvad i samhället vinnes, det högsta nödvändiga är, att hvar och en må hafva sina rättigheter bättre skyddade, hvar och en blifva mindre skadlig för den andra. Den, som skryter öfver allmän sällhet, medan ännu rättvisan utdelar ojemnt sina gåfvor, bevisar blott, att han tillhör de gynnade, mot hvilka hennes arm är lam och till hvilkas fördel man, i hennes namn, förtrampar dem, som icke äro gynnade.

Bland de första frågor, som borde utredas, när man tänker på lagskipning,

torde väl få räknas den: *hvad är lag?* Vi tala icke om det metafysiska svaret, som hvar och en erinrar sig ur sin Boethius. Vi skulle önska oss ett svar, som uplyste, hvilka stadganden och påbud en svensk Domare är skyldig att följa, såsom varande *lagar*.

Det har länge blifvit anmärkt, att en fullständig lagkunskap hos oss är sällsynt, svår att förvärfva, ej blott för mängden af lagar, men för bristen af lagverk och samlingar. Detta är för litet sagdt, vida för litet. En ren omöjlighet är det för någon människa att känna alla i Sverige gällande lagar, d. v. s. sådana bud och befallningar, hvilka man vid ett åtal kan förklaras hafva varit förbunden att lyda — och följaktligen känna.

Med civila lagar går det någorlunda an. Det erkännes temligen allmänt och iakttages, att de kunna endast af Konung och Ständer stiftas. Det är den criminella lagstiftnings-makten, som, använd på vissa ämnen, eller så kallad politi och ekonomi, icke står på en så säker fot — ehuru Grundlagen lägger den i samma händer: Konungs och Ständers.

Ni reser från Stockholm till Arboga: Ni gör visiter hos vänner under vägen. Man undfägnar Er med ett glas bränvin, utan att sätta Er till bords och gifva Er en måltid. Det faller Er icke in, att det-

ta skulle vara ett lagbrott. Men Ni fortsätter resan genom Nerike. Der gör Ni också påhelsningar — och Ni får se, att man *smyger sig* till att gifva Er en sup, såsom vore det ett brott. Och det är verkligen så. Har Ni då redan passerat Sveriges gräns? Lefver man här under andra lagar? — Ni har icke passerat Sveriges gräns; men man lefver under andra lagar. — Hvem har stiftat dessa lagar? Råda icke Konung och Ständer i Nerike, liksom annorstädes? — Jo, men här finnes en annan Landshöfdinge — det är hela skillnaden.

Imidlertid ser Ni i Nerike landtfolket om söndagsaftnarne opåtalat hålla lekstugor, d. v. s. förlusta sig med dans och oskyldiga lekar. Ni finner intet ondt deri. Kanske dansar Ni på något ställe en polska med, och låter inget inbilla Er, att det skulle vara väl gjordt, om man ville hindra det glada folket att lära sig dansa — en konst, som de öfva på sitt sätt, men med en så hjertelig förtjusning, att ingen annan dans deri går upp mot deras. Som nu glädjen och oskulden äro hufvudsaker i dans; så finner Ni ej, huru annan dans skulle kunna vara bättre och mera tillåtlig, än detta folkets. Och Ni finner, att om deras lekstugor afskaffades, skulle både dans och danskonst hos dem alldeles uphöra. Att förbjuda offentliga baler i den finare världen, skulle der icke hafva samma påföljd; ty man ersätter dem med privata baler. Så kan ej landtfolket göra — hvem skulle bland dem bjuda stora sällskap och gifva stora måltider?

Så resonnerar Ni i Nerike och i Östergöthland. Derifrån tager Ni vägen genom Jönköpings län. Ni ser icke mer någon dans. Finnes då ej här samma folklynne? Lefver ingen glädje i dessa skogsboar, vilkas glädje annars vanligen öfverträffar slätt-

boarnes? — Fråga dem. Jo, säga de, ännu är hjertat qvickt i oss. Tag en fiol och spela för dem en polska, om Ni kan, och låt några unga drängar och flickor höra på. Ni måste binda dem, eller dansa de. Men hvarföre skaffa de sig icke detta nöje? — Fråga dem. Det är blott i 3 eller 4 år, skola de säga, som vi saknat det. Förut hade vi en annan Landshöfdinge, och han måtte icke hafva funnit något ondt deri; men nu är det förbudet, och Länsmanen är sträng. Det kostar 10 Rtd, så snart kloskan slagit 7 på qvällen; och för så kort stund lönar det icke att samlas — och hvem skulle tro sig till att köra bort folket, när de nyss börjat dansen och äro som bäst i ifvern? Vill man icke plikta; så får man icke låta dem börja.

Ni tillträder en egendom, som Ni köpt i Östergöthland, och känner icke Konungens Befallningshafvandes derstädes förordning om snöplogningen. Ni tror Er lefva under allmän lag och rättar Er derefter, till dess man stämmer Er och dömer Er att plikta grofva viten, för det snöplogen icke blifvit körd en gång om dagen under påstående yrväder, eller för det plogen, som Ni nyttjat, ej är en aln bredare, än den brukas på alla andra orter.

Hvem tilltror sig väl känna allt, hvad af sådan beskaffenhet och från sådant ursprung finnes eller med hvarje dag kan komma att finnas i den ena eller andra ändan af Sverige? Men hvarifrån kommer rättigbeten till sådant lagstiftande? Från författningar, som tillåta Konungens Befallningshafvande att föreskrifva viten i ekonomi- och politi-mål. — Hvad är då ekonomi? Allt hvad Konungens Befallningshafvande ålägger Er att göra. — Hvad är föremålet för politi — eller så kallad *police*? Allt hvad Konungens Befallningshafvande förbjuder Er att göra. — Hvad är vite? Hvarje

straff, som Konungens Befallningshafvande lägger på förbrytelser emot förbud, som lagen har och som den icke har, och på försummande af skyldigheter, dem lagen befallt eller icke befallt.

Man må icke förundra sig öfver den, som så svarar, för att döma efter de exempel, vi här anført. Men också må man ej misstycka hans förvåning. Älägga allt, hvad som behagas! Förbjuda allt, hvad som behagas! Stadga hvad straff som helst, äfven på det, som icke förr är förbudet! Hvad återstår då för Konung och Ständer att göra? Kan väl den turkiska styrelseformen lägga en större makt i sina Baschars händer, än som här utöfvas af Konungens Befallningshafvande, i fall det är dem tillåtet att stifta sådana lagar, som dem vi här anført? Antingen måste man då orätt förstå termerna *ekonomi*, *politi* och *vite*, eller ock äro de författningar, som gifva Konungens Befallningshafvande makt att om dessa saker förordna, afskaffade genom en regeringsform, hvilken lägger den criminella lagstiftningen i Konungens och Ständernas hand. Försök om, till en början, om icke andra definitioner på termerna kunna uppfinnas.

Vite tyckes vara det lättaste att begripa. Underlåtagandet af hvad som redan är genom lag föreskrifvet kan af den verkställande makten beläggas med ökad afventyr utöfver det, som lagen redan satt, eller med ett nytt, som lagen utelemnat — och sådant är *vite*. För förbrytelse mot en stadgad lag kan stadgas ökad straff eller nytt, der lagen icke något utsett — och det kallas *vite*. Men äro både förbudet och straffet nya; så är ordet *vite* icke lämpligt. Här af följer, att genom blotta makten till föreskrifvande af viten äger man ingen makt att gifva lagar, antingen förbudande eller befallande. Om bortskänkande af en sup bränvin icke är i lag för-

budet; om allmogens danssällskaper efter klockan 7 på aftonen, lika litet som de så kallade bildade klassernas danssällskaper, äro förbudna genom allmän lag; så kan icke ett straff för supens bortgifvande eller lekstugans anställande stiftas af den, som äger att blott stifta viten. Om ingen lag befäller, att snöplogen skall vara så många alnar bred, eller att den skall köras under yrväder; så kan för den, som underlåter detta sednare eller icke har plogen så många alnar bred, intet vite stadgas blott genom makten att utsätta viten.

Bemärkelsen af ordet *ekonomi* är mindre lätt att bestämma. Man har sett vår lagstiftande makt förklara för ekonomi-mål och ställa under Konungens Befallningshafvande de så kallade enskiftesmålen, d. v. s. enskilda rättsfrågor af den högsta vikt, som egendomsfrågor gerna kunna hafva. Ingen borde förundras, att lika gerna se all sin egendom i löst och fast sättas under en ekonomisk domsrätt. Orsaken, säger man, hvarföre enskiftes-mål, ja alla Landtmäterimål, böra heta ekonomiska, är att det fordras hushållsvett att kunna sköta dem — ekonomi är hushållning. — Att sköta enskildas hushållning är således den allmänna maktens föremål! I detta fall blir det svårt att säga, hvilka mål som icke äro ekonomiska.

Vi trodde, att här mentes den allmänna hushållningen, såsom lagen sjelf kallar den. Om så är; då torde det icke bli omöjligt att leda sig fram till ett begrepp om saken. Det allmänna har viss egendom, vissa rättigheter, vissa skyldigheter, vissa inkomster, vissa utgifter. Dessa fordra en allmän omsorg, en allmän vård — och sådant menas med allmän hushållning. Någon måste hafva den om händer; men om hon öfverlemnas åt någon med sådan makt, att han får utkräva det all-

männas rättigheter och fullgöra dess förbindelser efter godtycke; så måtte det ej mer kunna påstås, att medborglig frihet och säkerhet äro bevarade. Lika angeläget, som det är, att lagen skiljer enskilda emellan i frågor om inbördes rättigheter, är det äfven, att all det allmännas rätt beror af lag och laga dom.

Också finnes i Sverige visserligen ingen rättighet för det allmännas ombud i dess hushållning att stifta lagar för densamma eller imellan enskilda medborgare eller menigheter och det allmänna. Domsrätt hafva Konungens Befallningshafvande i vissa af dessa ekonomiska mål, äfven sådana, der de tillika, såsom det allmännas ombud, äro sakägare. Detta beror af framtida rättelse. Men en makt att gifva påbud och allmänna förordnanden, som skola gälla i stället för lag, eller tvertemot en redan stiftad, har aldrig tillkommit och kan, så länge rättstillståndet skall fortvara, icke tillkomma Konungens Befallningshafvande. Annan sak är det nemligen att, när en i lag påbuden snöplogning försummas, förståndiga om efterlefnad af denna lag vid ett förhöjdt ansvar — och annan sak, att förändra lagen, befalla ett snöplogningsarbete, som lagen icke ålägger. Det förra är att stadga vite. Det senare att göra en ny strafflag. Det förra kan vara tillåtet och måste med mycken varsamhet begagnas, till dess det afskaffas, såsom rättvisan väl till slut fordrar. Det senare är icke tillåtet och skall aldrig kunna tillåtas, så länge man vill tala om lagbunden styrelse och våra lagar icke stiftas af dårar.

Politi eller *police* — hvem har ej hört nog härom? Hvem tror sig väl lefva under lagar, när han lefver under en makt, som kan förbjuda allt, hvad lagarne icke förbjuda, tillåta sig, hvad ingen embetsmyndighet efter lag är tillåtet? För mången är

det en samvetsfråga, om icke en sådan makt likväl måste finnas — om icke densamma, i goda händer, kan föreskrifva sig vissa gränser, inom hvilka dess verksamhet är af största nytta, ja verkligen förträffligare än alla lagar. Att uppsöka sådana gränser, må vara en omsorg för hvem som behagar. Genom lagar skola de aldrig kunna stadgas; och vi för vår del afsäga oss att uttänka en lag, som förenar lagen med godtycket.

Står då lagens makt ej tillsammans med någon police-makt? — Vill man nödvändigt, att police-makten skall vara något annat än den allmänna åklagare-maktens handräckning inför den lagskipande makten; nej, då är ingen förening möjlig, då måste lagen eller polisen vika. En police, som dömer och verkställer, är ett oting i ett lagbundet samhälle. Att den skulle döma efter lagar och icke stifta sådana för tillfället, vore en orimlighet, då den ej existerar för att vara domstol, utan just för att draga sakerna undan domstol och lag.

Den police åter, som lemnar handräckning under lag och lagskipningsmakt, är utan tvifvel nyttig och nödig. En sådan finnes i svenska lagen godkänd. Den, som vill känna dess verkningskrets, behöfver blott läsa Straffbalken. Att man, äfven under frihetens tid, utsträckt denna verkningskrets och gifvit Konungens Befallningshafvande domsrätt i vissa brottmål; såsom om tylleri och bränvins-försäljning, är visserligen ett uppenbart intrång på den lagskipande maktens område; men det är likväl blott en domare-makt, icke en police-makt, som Konungens Befallningshafvande härigenom erhållit. De måste följa gifna lagar, och väg till rättelse är öppen för den lidande. De kunna hvarken straffa efter godtycke, eller förbjuda, hvad som

icke är förbudet, eller föreskrifva högre ansvar på hvad som finnes förbudet.

En större policemakt gifves i Sverige icke, när man ej talar om den högre lagstiftande policemakt, från hvilken utsträckningen af Konungens Befallningshafvandes rättigheter härleder sig — en makt, hvilken likväl icke, såsom lagstiftningsmakten i ekonomi-mål, är Konungen tillagd genom något stadgande i Regeringsformen *).

De politi-mål, hvilka icke desto mindre i författningarne omtalas, såsom varande ett särskildt slag, hvori Konungens Befallningshafvande äga föreskrifva viten, kunna derföre icke vara andra, än som sammanfalla med ekonomi-målen, tagna i den allmänna mening, vi här framställt; och vi förblifva derved, att i brottmål, sådana som dem vi anført, kan Konungens Befallningshafvande hvarken utfärda nya förbud eller stadga nya straff på hvad som redan är förbudet. Om lekstugor och bortgifvande af bränvinssupar icke äro förbudne, så kan han icke förbjuda dem. Och om de än vore förbudna; så kan han icke belägga öfverträdelsen med ett förhöjdt straff.

På detta sätt förstå vi meningen, då det heter i ett Kongl. Bref af den 14 December 1781, att "de uti ekonomi- och politi-mål af Konungens Befallningshafvande, i stöd af lag och Kongl. förordningar, utsatte och behörigen kungjorde viten icke få af Domaren eftergifvas;" och hvad rättigheten till nya förbud angår, finna vi så mycket mindre anledning till tvifvelsmål, som just de nästföljande orden i det Kongl. Brefvet visa, att fråga endast är om

*) Se 89 §. i Regeringsformen, det enda lagställe om Konungens makt att ensam ställa lag, men der ingen ting annat nämnes såsom föremål för denna makt, än allmänna hushållningen.

viten i den mening, vi antagit, nämligen förhöjda ansvar för hvad redan är förbudet. Dessa ord äro: "utan då den anklagade är lagligen förvunnen till den emot honom angifna förbrytelse, bör han, *utom den i lag och Kongl. förordningar stadgade plikt,*" (hvilken således alltid förutsättes) äfven "fällas till det af Konungens Befallningshafvande utsatte vite" (hvilket således ej kan äga rum för annat, än hvad redan genom lag och förordningar är belagdt med ansvar).

(Forts. e. a. g.)

Lärda Nyheter.

En Boktryckare i Stockholm, genom hvars försorg åtskilliga nyttiga arbeten utkomma, har riktat språket med det nya ordet *minre*, hvilket förekommer i alla dessa arbeten på många ställen. Skulle han äfven behaga göra allmänheten bekant med detta ords bemärkelse; så komme man i tillfälle att uppskatta den vinst, språket derigenom gjort, och äfven att förstå meningen af alla de ställen, der det redan är brukadt.

Bruket af ordet *Ni* såsom plurale i en viss tidning har uphört på någon tid. Man vill hoppas, att det icke återkommer. — Må våra författare, så vidt möjligt är, förbarma sig öfver vårt misshandlade språk!

Deremot fortfar bruket af ordet *Herre* om alla slags Ståndspersoner i underdåniga inlagor till Kongl. Maj:t. Man synes icke angelägen om något särdeles afstånd imellan Majestät och undersäte.

Tidningen *Granskaren* har uptagit ordet *inte*, förut känt genom utmälet i dag-

ligt tal och synonymt med *icke*. Granskarens auctoritet är en borgen, att språket vinner på bytet, likasom på hånne &c.

Men hvad som är märkvärdigast: Ordet *förbjuda* har nu mera fått en ny bemärkelse och deraf har uprunnit en helt ny juridisk teori. Förbjuda en gerning, vill ej mer säga, att förklara den oloflig och straffbar. Det vill säga, att hindra gerningens fullbordan, *hindra människans frihet från något yttringssätt*. Och denna filologiska djupsinnighet leder rakt till den stora juridiska upptäckten, att *ingen lag förbjuder någon ting* — en upptäckt, hvars ofelbara följd måste blifva en rikedom af nytt ljus öfver vettenskapen. Den, som gjort en sådan upptäckt, synes oss med skäl kunna säga: äfven jag är målare.

Man skulle väl kunna påstå, att denna, likasom alla stora uppfinningar i vettenskaperna, behöfver justeras, innan den begagnas. Man skulle kunna säga, att i vissa fall lagens förbud (i gamla bemärkelsen) medföra någon ting, som liknar verkligt förbud (i nya bemärkelsen) såsom när lagen förbjuder någon att gå lös, vare sig derföre, att han genom öfverträdelse af lagens förbud (i gamla bemärkelsen) förverkat sin frihet, eller han befinnes vara så itrån vettet, att fara är om förderliga företag och uppfinningar af honom, mot honom sjelf eller andra. Men man vore obillig, om man härmed ville fördunkla upptäckarens ära, eller störta det rara system, uppfördt på hans lyckliga idé, hvarigenom han vederlagt en hittills så allmän fördom, att allt var tillåtet, som lagen icke förbjudit — en enfaldig och lättfattlig lära, som utgjorde en så brukbar hjälpreda för den olärde, hvilken ville ur lagens bokstaf upplysa sig, hvad han kunde företaga eller icke — men en lära, hvars användande nu mera, elter

den stora upptäckten, måste lemna rum åt rådfrågande hos någon lärd, huruvida lagen tagit *kännedom* af den klass af gerningar, som den olärde sätter i fråga, och huruvida densamma följaktligen, ehuru icke förbuden (ens i den gamla bemärkelsen), likväl ej helkan räknas bland de tillåtna.

Nytan af detta rättsvetenskapens framsteg kan icke sättas i fråga af någon, som önskar klarhet i begreppet om det lofliga och olofliga, med en deraf beroende säkerhet i lagtillämpning, fri från godtyckliga tolkningar; och det vore derföre synd, om genom en för mycket nogräknad justering af den filologiska upptäckten, som är grunden för det öfriga, det hela skulle straxt i början förlora något af sin kredit.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Neapel. D. 7 Dec. öfverlemnade Ministrarne till parlamentet ett budskap från Konungen, af innehåll, att monarkerne i Troppau inbjudit H. M. till Laybach, för att der i en congress med H. M. öfverlägga om Neapolitanska rikets bästa och använda deras bemedling mellan H. M. och nationen. Oaktadt sin höga ålder och den svåra årstiden hade H. M. beslutit antaga inbjudningen, då det uttryckligen blifvit förklaradt, att ingen Prins af blodet emottogs i H. M:s ställe. På förhand förklarade H. M. sig icke ämna gå in på någon statsförfattning för Neapel, som icke hvilade på de liberalaste grundsatser (hvilka uttryckligen nämndes, t. ex. den, att, vid den representativa församlingens bildande, intet afscende göres på privilegier). H. M. bad parlamentet under Hans frånvaro icke besluta några förändringar och endast inskränka sig till reglerandet af 1821 års statsbehof. I öfrigt önskade H. M. att blifva åtföljd af fyra parlaments ledamöter, såsom vittnen till så väl H. M:s bemödanden, som de fäderneslandet hotande faror. Parlamentet uppsköt öfverläggningen öfver detta budskap, som för öfrigt emottogs med tydliga tecken till ovilja. — Konungen säges gå om bord på en Engelsk tregatt till Livorno. — Förut (d. 1 Dec.) hade utrikes Ministern, Hert, af Campochiaro, i hemligt utskott föreslagit par-

lamentet, att man hos Konungen i Frankrike skulle anhålla om bemedling i Troppau, då likväl man säkert borde bereda sig på att afstå från några allt för liberala punkter i constitutionen. Dervid uppstod en häftig debatt, och förslaget blef, efter ett långt tal af Hr. Borelli, med 70 röster mot 22 förvisadt till regeringen. — Neap. Ministern vid Ryska hovet, Hert. af Serracapriola, berömmes högeligen i tidningarna för en omständlig note, som han aflemnadt till Kejsaren, angående revolutionens orsaker och verkningar, samt nationens anda.

Efter inlupen telegrafisk berättelse (som likväl icke bekräftat sig), att Österrikarne d. 6 Dec. skulle gå öfver Po; afreste Gen. Gugl. Pepe till Abruzzo. Gen. Begani har nu, såsom 1815, fått commando på Gaeta. Gen. Fl. Pepe är Gouverneur och Furst Campano Commandant i hufvudstaden. Linie arméen är delad i tre divisioner; vid Gaeta under Gen. Ambrogio; vid Capua under Gen. Arcovita, och vid Neapel under Gen. Filangieri. En flotta skall kryssa vid Apuliska kusten. Prinsen Regenten förer, såsom bekant är, öfverbefälet. Krigsministern åtföljer honom, såsom Major-General.

I Palermo besvors constitutionen högtidligt d. 19 Nov. och ett Te Deum afsjöngs. Denna olyckliga stad behöfver lång tid, för att resa sig ur sitt djupa förfall. Angående Siciliens läge i allmänhet kan man svärigen säga något säkert. Från Palermo skildras det så: "Under det Neapel gör de störta ansträngningar, för att motstå Österrike, håller det Sicilien i ett tillstånd, föga olik militärisch ockupation. Gruntan här har slutat sina göromål. Gen. Colletta styrer staden och näjden deromkring med full makt och myndighet, såsom Luogotenente del Re; Furst Scaletta lika så den öfriga delen af ö. Den högre adelns fasta egendom är under sequester, och allmänt misstroende herskar. Alliotta, den sista som gjorde motstånd, sitter nu fången här." Denna sista nyheten bekräftas från Neapel, äfven som att Furst S. Cataldo och Orlando flytt till Malta; bröderna Micicchi till Genua. "Blott i Caltanissetta funnos några motsträfvige att tukta. I Palermo är en höp af Vaglicas anhängare häktad. 16 compagnier borgaregarde gjorde dagligen vakt tillsammans med Neapolitanska trupperna." Caltanissetta och Girgenti hade redan valt sina deputerade till parlamentet.

Parlamentet håller på att efter hand antaga constitutionen, med de nödiga ansedda förändringar; — Allmänna budgetten visar ett öfverskott af in-

komsterna utöfver utgifterna, som belöper sig till 8 mill. Ducati. På Neap. diamanter hafva i Paris blifvit uplänkta 8 millioner. — Zurlo, som var satt i anklagelse-tillstånd, har rättfärdigat sig och visat, att icke han, men väl parlamentet, gjort sig skyldig till försumlighet.

Spanien. Kongl. sanctioner på Cortes's beslut kungjöras allt jemnt. D. 6 Dec. utkom det om klubbarnas upphäfvande. Dessé samlas nu, i form af aftonsällskaper (tertulias) på samma kaféhus som förr; men erhålla af Xefe politico nytt tillstånd för hvar dag, välja hvarken president eller secreterare och ställa sig, med ett ord, lagen till esterrättelse.

Congressen i Troppau är ämnet för alla samtal i Madrid; men man synes icke hysa någon fruktan i afseende på de församlade monarkernas tänkesätt mot Spanien.

I landet finnas ännu orolighetsstiftare. Linie-trupperna i Asturian hafva haft skärmytslingar med Guerillas, ibland hvilka några efter d. 7 Mars afsatta officerare funnos. Provincial-deputationen i Catalonien har hos Konungen bittert besvärat sig deröfver, att constitutionens fiender, som understödjas af presterna och dagligen ökas, få vara ostraffade. Ifrån Burgos inlöpa dylika oroande underrättelser; man försäkrar sig der någa kända uphölsmännen, och fruktar att snart komma i handgemäng med dem. Garnisonen i staden är förstärkt och man trodde sig snart få höra dödsdömen öfver Kyrkoherdens derstädes anhang. Statsrådet säger, i en address till Konungen af d. 22 Nov.; "I det inre af E. M:s palats, bland E. M:s första embetsmän, med ett ord, bland alla dem, som skryta af en särdeles tillgifvenhet för E. M:s person, har E. M. att söka uphölsmännen till alla oordningar och det allmänna missnöjet." — Oaktadt allt, hvad som talas om oro och missnöje, har man dock anmärkt, att de få personer, som med väpnad hand satt sig mot den nya sakernas ordning, ingenstädes kunnat finna en föreningspunkt, och att, af denna orsak, alla dylika sammansättningar blifvit skingrade; så var händelsen med Morales's anhang, som ändock var ganska väl betä't. Dertill kommer, att national-milicen nu är i hela landet organiserad och stiger säkert till 80,000 man väl utrustadt folk. — Bestämde ordres äro nu gifna om Leonska arméens fördelning i flera provincers hufvudstäder; af hvilken åtgärd man väntar god verkan, i anseende till den goda anda, som lifvar dessa trupper. — D. 25 Nov., då Erkebiskopen i Valéncia, under sin segling till

Rom, anlopp Barcelona, hotade folket där med ett uplopp, och han måste genast afresa. D. 8 Dec. ankom han till Perpignan i Frankrike, åtföljd af fyra Spanska prester, en officer och sex man. Den 74-årige prelaten ville hvila sig efter den besvärliga sjöresan.

Då Villalba (hvilken i sin befattning såsom Gen. Inspektör för Cavalleriet blifvit efterträdd af Gen. Major Ferrez) tillträdde sitt nya Gen. Capitaines-embete, utgaf han en proclamation till garnisonen, hvori bland annat heter: "Soldater, jag skall föregå eder med exempel. Mitt svärd skall vara det första, som färgar sig i egoisternas blod, och om min egen son vore bland dem, skulle hans hufvud falla för min arm."

Inquisitionens gods, som blifvit försälda, hafva betalat sig långt öfver det pris, hvartill de veso uptague i anslaget.

Man talar om ett slags förnyande af den gamla familj-traktaten mellan de Bourboniska husen, (i Frankrike, Spanien och Neapel), omskapad efter sakernas nuvarande läge och tidens kraf. Grefve Torrenos resa till Paris skall hafva afseende på en handels-traktat mellan Spanien och Frankrike.

Portugal. Ett circulaire till auctoriteterna, angående valen, har utkommit, hvori Spanska constitutionens text, i hvad som angår valen, är aftryckt, med de ändringar: att en deputerad väljes för 30,000 människor i stället för 70,000 (för att bringa de deputerades antal till 100); att valcollegierne genom pluralitet välja president ibland sig (enligt Spanska const. är Xefe politico gifven President) o. s. v. För staden Lissabon är särskild valordning utfärdad, som från den allmänna hufvudsakligen skiljer sig deri, att församlings-valcollegiernes presidenter utnämnas af Magistraten. Församlings-valmännen för hufvudstaden och dess district skulle, under Mairens presidium, sammanträda i St. Marie Kyrkan och välja kretsvalmän. Dessa i Lissabon och Estremadura skulle förrätta sina val på stadshuset och blanda sig utse president. — Circularet innehåller vidare, att då tiden icke tillåte att hos regeringen söka förklaring öfver upkommande tvifvelsmål vid textens förklaring, skulle auctoriteterna taga uplysta män till råds och med dem besörja, att tvifvelsmålen häfvas och valen äro slutade precis på den utsatta dagen (på det Cortes må kunna med säkerhet vara samlade till d. 6 dennes. — De artiklar, som angå de ultramarinska provincerna, förklarar oanvändbara, innan dessa provincers iövånare förenat sig med Portugiserna.

Dagligen inlöpa, heter det af d. 2 Dec.; underrättelser, att församlings-valcollegierne i hela rikets ammanträda med lika mycken entusiasm, som lugn och ordning.

Tyskland. Enligt de nyaste privata underrättelser från Troppau, hade en Courier ditkommit med Neapolitanska regeringens svar, som dock skall vara uppsatt i ganska obestämda och till en del sturska ordalag. H. M. Kejsaren har sändt en courier till Petersburg, för att gifva senaten tillkänna, det H. M. kommer att tillbringa nyåret i Tyskland. Säkert synes ändock, att H. M. icke kommer till Wien.

Hos de Würtembergiska deputerade har förefallit en ganska märkvärdig debatt, angående förslag till öfverflöds-förordning. Deputeraden Kessler motionerade, att man hos regeringen skulle anhålla om proposition, att, ifrån d. 1 Jan. 1822; bärandet af siden och halfsiden måtte förbjudas. Grunden till hans motion var egentligen de två millioner, som för silke årligen gå ur landet. Flera deputerade (Beckh, List, Frih. v. Varnbüler, Mosthaf, Frih. v. Gaisberg) satte sig med mycken värma och skicklighet mot förslaget, visade att luxen ingalunda derigenom beskattades, att staten bör befatta sig med sin egen hushållning, icke med den enskildes eller med förmynderskap. Motionen förkastades.

Italien. Från Rom skrives, att Neapolitanska armée-corpsen på Kyrkostatens gräns iakttagit den strängaste disciplin. Samma loford lemnas Österrikarne, som utgöra en del af Ferraras besättning.

Stockholm. Bref från West-Indien berätta, att gula febern, som man förr icke känt på St. Barthelemy, nu utbrutit där och gjort nederlag bland de där vistande Svenskar. Gouverneuren, Hr. Landshöfdingen Norderlings son och Gouvernements-Sekreterare, ett ungt fruntimmer, som åtföljde Hr. Landshöfdingens familj vid dess afresa härifrån, samt en ganska anseelig del af den där varande Svenska garnison äro bland offren för den gruffiga farsoten.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

STOCKHOLMS COURIER

Måndagen den 8 Januarii.

Sine ira, studio et metu.

Landskapslagar i ny form.

(Forts. och slut fr. N:o 106).

I medlertid har detta Kongl. Bref allmänligen blifvit så fattadt och tilläpadt, att alla Konungens Befallningshafvandes ekonomie- och politie-författningar böra tjena Domstolarne till efter rättelse, och att deras verkan såsom lagar ej kan annorlunda dem betagas, än genom deras uphäfvande af den Öfver-Domstol, som äger pröfva och ogilla Konungens Befallningshafvandes åtgärder. Om detta, tvert emot orden, vore enligt med författningens mening; hvartill skulle det väl tjena? — Endast att göra Domstolar subordinerade under Konungens Befallningshafvande, hvilkas påbud, när de äro laglösa eller olämpeliga, i alla fall kunna hos Öfverdomstol göras kraftlösa. Hvarföre skall ej lika gerna en Underrätt kunna tillse, om just, enligt orden i det Kongl. Brefvet, vitet är af Konungens Befallningshafvande utsatt i stöd af lag och Kongl. Förordningar, och i annan händelse vägra att ådöma det? Finner åklagaren sig härmed missnöjd; så äger han söka vinna den ändring, som hos Öfverrätten kan äga rum.

Att dömas i första instance efter en lag, som uphäfves — och nemligen med retro-actif verkan uphäfves. — i nästa högre instance, hvilken lagskipning! och det

utan något tvång af den lag, hvarpå den skall grundas! Ty denna lag befaller icke, att blott Underdomare skola lyda, eller att de skola lyda mera ovilkorligt, än Öfverdomare. Den befaller *Domaren* utan åtskillnad, att icke estergifva de i fråga varande viten, när de nemligen äro sådane (grundade på lag och Kongl. Förordningar) att de böra gälla. Hvad tänkbart ändamål då uti denna förvirrade lagskipning, om icke det, att afstympta en del från Domare-maktens sjelfständighet, och visa, att icke hvarje domare är nog hög att urskilja, hvad som med rätta bär namn af lag eller icke?

Och likväl, hvar stannar friheten (lagbundenheten, rätts-tillståndet), om icke domaren äger rättighet och pligt att urskilja detta? — Att den högre domaren får häruti göra, hvad den lägre icke tillåtes, är och blir en orimlighet, om och när det stadgas. Lyckligt likväl, om olägenheten inskränker sig till denna oformlighet i rättegången (proceduren) och en verklig sjelfständighet finnes hos de högre domstolarne! Men hvad skulle man säga, om man upptäckte, att begreppet om Domares subordination under andra än Domare smittar äfven på högre ort, om, t. ex., samma skäl, som hindrar Underrätt att göra Konungens Befallningshafvandes påbud overksamna, det skälet nemligen, att de ej

kunna af Underrätt uphäfvas, förmådde Hofrätterne att blindt efterlefva samma påbud, i fall de blifvit gillade af ett Riks-Collegium, hvars beslut ej kunna af Hofrätterne uphäfvas? och om den klagande, när han hos Konungens Högsta Domstol sökte rättelse, finge det besked, att Kongl. Maj:t redan i Statsrådet tagit ett beslut, som Högsta Domstolen ej kunde ändra, och hvilket hindrade Högsta Domstolen att tillämpa lagen på ämnet?

Vi fråga våra rättslärda, om icke detta är en felfri slutledning från den satsen, att ingen Domstol får vägra att efterlefva ett påbud, som den icke äger makt att uphäfva? Att all verklig domaremakt härigenom är tillintetgjord, faller genast i ögonen. Och detta skulle vara den största bland alla olägenheterna af den ekonomiska lagstiftningens öfverlemnande åt styrelse-makten, utan motvigt från representationen. Om den, som stiftar den ekonomiska lagen, också är berättigad att ensam afgöra, huruvida han är berättigad att kalla det ena eller andra ämnet ekonomiskt och således föra det under sin lagstiftningsmakt; så finnes knappast någon civil-, criminal- eller Kyrko-lag i trygghet mot styrande maktens godtycke.

Derföre beröma vi oss af en sjelfständig Domaremakt, att vi tro den skyldig och berättigad till hämmande af dylikt godtycke. Vi säga visserligen icke, att den må uphäfva sig till en myndighet, som ogillar Regeringens beslut. Men vi påstå, att Domaremakten icke är till, om den icke sjelf får pröfva, hvad som är lag och bör gälla till efterlemnad i hvarje ämne, och endast på sådan lag fota sina beslut. Ehvad *Granskuren* och andra härom ock må komma att säga; så kunna vi ej föreställa oss någon våda för samhället genom en sådan Domaremakt. Ty en Domaremakt bör vara,

såsom den hos oss också är, ingen ting annat än en ropande röst, beröfvad alla medel, att sjelf verkställa något. All verkställighet skall gå genom den styrande maktens händer. Det är bättre, att denna makt, om den vågar och tror sig kunna försvara det, tillintetgör all verkan af ett Domaremaktes beslut, än att den i förväg tillintetgör verkan af lagen, hvaraf detta beslut skulle blifvit en följd. Fruktar man något af Domaremakten; så sätter man sig aldrig i säkerhet genom företag mot lagarne; ty det farliga från Domaremaktens sida består väl uti lagarnes öfverträdande. Det är endast lagarne, man fruktar, när man vill hafva rätt att föreskrifva sådana. Man litar på Domaremakten, så länge man icke företager sig att vägra verkställighet åt dess beslut.

Domarens behörighet att urskilja, hvilka lagar som gälla eller icke gälla för det ämne, hvaröfver han skall döma, innebär ovilkorligen rättigheten att vägra tillämpning af alla bud och befallningar, utgångna från en myndighet, hvilken till deras utfärdande icke varit berättigad. Den lägsta instancen får, lika litet som den högsta, döma skogsåverkaren eller snattaren till dödsstraff eller spö, om än ett kungligt påbud befallde, att så skulle ske, så länge Konung och Ständer icke stiftat en lag derom. Sakens obetydlighet förändrar ingen ting. Domstolarne äro lika litet berättigade att, på en blott Kunglig befallning, öka inbrottstjufvens spöstraff med ett enda par, eller döma någon till en skillings högre böter, än lagen säger. Sådant torde vara allmänt erkänt, ehuru man icke lika allmänt besinnar, att saken är densamma, hvad helst ämnet må vara, deri Domaren bör urskilja, hvilken lag som skall följas, eller icke.

Då likväl, såsom redan anmärkt blifvit, den antagna praxis strider häremot; lär

föga hopp vara, att någon ändring deri sker, innan omständigheterna ändra sig. Så länge den lagstiftande makten icke är en enda, torde det möjligtvis vara för mycket begärdt, att domstolar i allmänhet skola tilltro sig det säkra omdöme öfver gränserna imellan områdena för särskilda myndigheters makt, som fordras till rättesnöre för omdömet öfver författningsars giltighet för hvarje fall. Och då med den minsta osäkerhet härutinnan förenas vådan att förnärma myndigheters rätt, hvilkas helgd är af stor vikt för allmän ordning och säkerhet; blir det destomera ursäktligt, om domare i allmänhet tro sig böra heldre lemna för mycket än för litet afseende åt sådana myndigheters bud och befallningar.

Att bringa lagstiftande makten till enhet och en gång kunna säga till Domstolarne, att de i alla ämnen böra lyda endast lagar, som utgå från denna enda makt, är således det viktiga problem, utan hvars uplösande en full tillit till Domaremakten ej kan äga rum. Det första och lätta steg, som härtill bör kunna göras, är fullkomligt afskaffande af Konungens Befallningshafvandes och alla underordnade myndigheters lagstiftningsmakt, vare sig i påbudande af viten eller nya ålägganden, eller förbud, i hvad ämne som helst. Detta åt dem lemnade uppdrag, utgåendet från Konungens ekonomiska lagstiftningsmakt, kan af samma Konungamakt återtagas; och hela den allmänna ordningen skall vinna derpå. Författningsars localiserande har ännu aldrig stiftat någon nytta. De ekonomiska äro i allmänhet ingen ting annat än skadliga tvång på den allmänna industrien, hvilken i sin frihet sjelf säkrast utröner de i hvarje landsort olika sätt att bäst söka sin förkofran. Hvad af allmänna makten bör anbefallas eller förbjudas, är ingen ting annat, än hvad som är efter allmänna rättsgrunder nödigt

eller förkastligt — och de ta är lika öfverallt.

Grunden till den ekonomiska lagstiftningsmaktens nedläggande i Konungens händer är i sjelfva verket ingen annan, än samma föreställning om föränderlighet i denna lagstiftnings föremål efter tider och orter, hvarefrån härleder sig uppdraget åt Konungens Befallningshafvande att utöfva en del af nämnde makt. Det gifves således intet verkligt hinder, att bespara Konungen den oangenäma utöfningen af denna makt att stifta lagar, hvilka så sällan äro annat än föremål för folkets missnöje. En nådig proposition derom skall säkert icke finna motstånd i Rikslörsamlingen. Det skall erkännas, att de ekonomiska lagarne ej behöfva någon större föränderlighet, än de öfriga, och att framför allt straffbestämmelserna deri ej äro mindre grannlaga, än all annan brottmåls-lagstiftning. Tidehvarvet arbetar på afskaffande af näringstvång. I Sverige är det redan afskaffadt genom en lag, som blott väntar på efterlefnad; och med denna skall följa umbärlighet af största mängden bland ekonomiska lagar. De, som kvarblifva, skola icke vara de, som kräfva läta och locala förändringar.

NÄRINGSFRIHET.

Allmänheten har genom en tidning i förra månaden blifvit underrättad, huru Stockholmska Skräddare-embetets Älderman hos Kongl. Commerce-Collegium fått bekräftelse på detta embetes rätt att jaga fuskare enligt Skrå-ordningen, och huru Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman häröfver klagat hos Kongl. Maj:t, med hemställen tillika, om icke, på grund af Regeringsformen, 1810 års författning (för-

modligen Riksståndens Concessioner) och Borgareståndets förklarande vid 1812 års Riksdag, det måtte stå hvar ock en fritt att utöfva Skräddare-handtverket och flere andra skrå-näringar.

Denna åtgärd af Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman förutsätter, att frågan om frihet till utöfvande af Skräddare-handtering och andra skrå-näringar beror af Kongl. Maj:ts nådiga förordnande. I sådant fall skulle man endast hafva rätt att förundra sig, hvarföre det steg, Herr Justitiæ-Ombudsmannen nu tagit, blifvit så länge fördröjdt. Allt sedan hans embete existerar, har saken varit lika angelägen, som nu. Han hade från första stunden aldrig bordt uphöra att i nationens namn, hvars talan han förer, bestorma Konungen med ansökningar om skrå-tvångets uphäfvande, i fall han trott detta vara rätta vägen.

Att hafva försummat detta, är likväl icke det, som vi förebrå Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman. Vi förebrå honom, att han i orätt väg söker få afgjort, hvad som redan är afgjort. Vi förebrå honom, i lagarnes och fäderneslandets namn, att han söker draga under Konungens lagstiftnings-makt ett ämne, hvari redan finnes en lag, som hvarken är uphäfvet eller kan uphäfvas af Konungen ensam, eller ens af Konungen med bifall af Ständernas pluralitet — en lag, som är ett högtidligt kontrakt imellan alla Riksstånden, bekräftadt af Konungen och således orubblig, tilldess *alla* kontrahenterna öfverenskomma om dess uphäfvande. I lagarnes och fäderneslandets namn, säga vi, förebrå vi honom, Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman, att han, i stället att utkräfa lydnad åt denna lag, går att i ämnet påkalla en ny lagstiftning af Konungamakten, som ingen rätt till en sådan lagstiftning äger. Vi förebrå honom, att han icke höjde sin röst,

då han af tryckta handlingar år 1812 inhämtade, huru försök gjordes att få den ifrågasvarande lagen afskaffad. Vi tro, att det var han, Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman, som då bordt vaka öfver nationens sak och utkräfa lydnad åt lagen, i stället att med stillatigande se, huru den allt hittills saknat verkställighet, huru Embetsmyndigheterna tagit sig, Gud vet hvilka, anledningar att tro lagen vara till intet gjord derigenom, att den var antastad af skråväsendet och en tillintetgörande förklaring deraf sökt, som likväl ännu aldrig är meddelad eller kan, vi upprepa det, medelas af den makt, som blifvit derom anlita, Konungamakten.

Vi stå Herr Justitiæ-Ombudsmannen till svars när han behagar, för dessa tillvitelser. Våra tankar om sjelfva saken äro redan förut i detta blad ådagalagda, då vi recenserat de tryckta handlingarne om det här nämnda försöket af skråväsendet. Och för att nu gifva ett motsycke till Herr Justitiæ-Ombudsmannens förklarande, intaga vi här en besvärsskrift, hvari en enskild rättsökande förer det språk, som troligen icke skulle blifvit utan verkan, i fall Justitiæ-Ombudsmannen fört detsamma, och fört det, framför allt, i rättan tid, innan en praxis hunnit rota sig, hvars öfvergifvande måste blifva så svårt — vi skulle säga omöjligt, om vi ej hoppades, att en Konung, på hvars nit om lagarne vi lärt att räkna, ändtligen blir sjelf, utan rådgifvares medverkan, uplyst om förhållandet. Se här den underdåniga besvärsskriften:

Lagifven d. 4 Januarii 1821.

Stormäktigste Allernådigste Konung.

Syftningen af E. K. M:s regering är, att åt fäderneslandets lagar gifva allt större helgd och verksamhet. I sanning äro de ej stiftade för att begrävas i glömska och trot-

sas af godtycket. Det är E. K. M:s lyckliga lott, att kunna utkräva lydnad åt lagarne; och ingen ting skall af folkets bifall så belönas, som detta; också kan hos ingen, som lånar sin upmärksamhet åt tidens händelser, något tvifvel upstå, att ju detta är det stora målet för E. K. M:s bemödanden: Den lyftning, frihetens språk och allmänna granskningen fått under E. K. M:s spira, och som omiskänneligen antyder, att vi uplevat sanningens tidevarf, öfvertygar också hvarje tänkande, att det är rättvisans tidevarf, som ingår; och efterkommande skola ej glöma, hvem den Monarken var, under hvilken man sett utvecklas denna grund för all medborglig lycksalighet.

En lag, som, ehuru icke gammal, likväl redan blifvit begrafven bland de förgätna, och som E. K. M. ännu icke hunnit förhjelpa till seger öfver ett godtycke, hvars makt tagit en hittills oemotståndlig öfverhand, är lagen af den 6 April 1810, hvarigenom alla medborgareklasser försäkras om rättighet att, emot utgörande af motsvarande borgelig tunga, få idka all borgelig näring. Jag är en bland dem, som gjort erfarenhet häraf och nu har att hos E. K. M. i underdånighet klaga öfver E. K. M:s och Rikets Commerce-Collegii beslut af den 30 sistl. October, hvarigenom mig vägras att här i Stockholm betjena allmänheten med bokbindare-arbete.

De bevis, jag företett, om min fräjd, om min fordna krigstjenst och om uthållna läroår i detta handverk, hvilket jag trott mig berättigad att, äfven enligt skråordningen, såsom frimästare idka, öfverlemnas härjemte underdånigst, tillika med de handlingar, som visa, huru jag blifvit af det ännu här bibehållna Bokbindare-skrået eller så kallade embetet antastad dertföre, att jag, såsom antagen Hofbokbindare vid E. K. M:s hof, nyttjat skylt och misstänktes att hafva

gått andra än hofvet tillhörande personer tillhanda med mitt arbete; huru detta blifvit mig af Stockholms Embets- och Byggnings-Collegium samt Magistrat förbudet vid vite, och huru Commerce-Collegium, på min klagan, väl ändrat detta och förklarat det icke kunna mig betagas att begagna mig af min skylt, men deremot gillat Magistratens utlåtande, att jag ej får betjena allmänheten med böckers inbindning, emedan jag icke är skråmästare, samt att jag bör göra särskild ansökning om tillåtelse att, såsom afskedad krigsman, vara frimästare, och således detta af mig nyttjade försvarsskäl ej kunnat pröfvas, enär det först hos Magistraten blifvit framställt.

Så vidt allt detta strider emot desamma lagar, man mot mig åberopat, vore det ett föremål för klagan äfven för den, som trodde sig underkastad dessa lagar såsom ännu gällande; och jag är så öfvertygad om rättmätigheten äfven af denna klagan, att det kunde vara mig likgiltigt, om alla skråförfattningar ägde full gällande kraft. Men jag bör icke söka min rätt på en oriktig grund. Jag är icke såsom medborgare tillfredsställd dermed, att jag blott lyckas såsom handtverkare; och jag vågar underdånigst anhålla om nådig upmärksamhet på en bevisning af min medborgliga rätt att idka det handverk, jag åstundar, utan band af skrå-författningar.

Det sätt, hvarpå 1810 års lag blifvit overksam, är märkvärdigt i lagskipningens historia. Hos E. K. M. ligger ännu oafgjord en fråga, framställd af Stockholms borgare-societeter, och genom vanliga remisser och skriftvexlingar beredd, hvars blotta väckande utmärker, att dessa corporationer ej trodde sig kunna upnä sin afsigt, så länge 1810 års lag är gällande. Ty frågan handlar om förklaring eller uphålvande af denna lag, hvilken man imedlertid, och

utan afbidande af E. K. M:s nådiga beslut, tillåter sig att icke efterleva.

Ingen ting är tydligare, än ordalydelsen af samma lag. *Idkandet af all borgelig näring är en rättighet för alla medborgareklasser.* För att misstyda dessa ord, har man icke funnit annan utväg, än att i stället för *idkande* af en näring sätta *inträdet* deruti genom läro-år, mästarte-prof och alla grader af skråtvång. Och efter detta våldförande af den klara bokstafven har man sagt, att man visserligen icke ville lägga hinder för någon klass af medborgare att drifva, hvad näring som helst. Sätt dig blott i en skråmästares verkstad, har man sagt; uthåll dina sex läroår; blif gesäll; vandra och skaffa dig goda betyg från flera verkstäder; gör ett dyrt mästarte-prof (hvertill oftast fordras större tillgångar, än en gesäll med sitt blotta arbete kan förvärfva); anmäl dig i en skrålåda eller så kalladt embete; betala dryga afgifter till lådan; underkasta dig vederbörandes pröfning, om du behöfves i den stad, der du anmäler dig eller der redan finnas så många skråmästare, som anses nödiga; lös derefter, om du får lof, ett dyrt burskaps- och borgarebref; och klaga sedan icke, att man, för att insläppa dig i den näring du önskade, gjort något afseende på den medborgareklass, hvartill du hörde, det vill säga, att man icke låtit dig njuta till godo den näringsfrihet, den estergift i privilegier, som Borgareståndet, genom högtidligt kontrakt med sin Konung och sina Medstånd, beviljat åt alla medborgareklasser.

Med en så grof förvrängning af lagen hafva borgare-societeterna i Stockholm vägat framkomma, för att af sin Konung begära, att denna lag måtte göras overksam. Utan att ett ögonblick kunna påstå, att en gnista af mening qvarblefve i de vrängda orden, när den simpla mening borttages,

som de uppenbarligen innehålla, hafva dessa corporationer likväl kunnat föreställa sig, att deras förklaringsätt skulle antagas och allt återställas på samma fot, det var förelagens stiftande. Ty då fanns lika litet som nu något hinder, för den ena medborgaren mer än den andra, att ingå i hvilken lära som helst och, efter utståndna läroår, söka burskap på den näring, han sålunda lärt. Då lika litet som nu tillhörde man någon medborgareklass annorlunda, än genom adelig börd eller det yrke, man valt; och något hinder af börd mot fritt val af yrke har i Sverige icke funnits.

De måste således hafva begripit, dessa skråcorporationer, att de gäckade menniskoförnuftet, när de påstodo, att icke *idkandet*, utan blott *lärandet* af ett handverk skulle menas, då genom 1810 års lag frihet till detta idkande gafs åt alla medborgareklasser. Och det var icke mindre lätt att begripa, hvad helgd och vigd den lag hade, som de önskade att få till intet gjord. Denna lag hade nemligen så tillkommit, att, genom formligt aftal imellan Riksständ, E. K. M:s trogna Ridderskap och Adel, för bidragande till fäderneslandets räddning ur nöd och förlägenhet, gjort frikostiga, verkligen storsinta upoffringar af sina privilegier, afsagt sig rättigheten att uteslutande besitta säterier och åtagit sig inqvartering för sina hus i städerna, med förbehåll, "att idkandet af all borgelig näring, emot åtagande af deremot svarande borgelig tunga, måtte blifva en rättighet för alla medborgareklasser," hvilket förbehåll Borgareståndet bifallit; och hafva Rikets Ständer derefter hos Konungen sökt och erhållit nådigt bifall till dessa och de flera förändringar och jemkningar uti deras privilegier, förmåner, rättigheter och friheter, hvarom de sig imellan öfverenskommit.

(Forts. c. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Spanien. Underrättelserna från detta rike äro ganska oroande. Om man ock icke får tro Preussiska Statstidningens berättelse om det oanständiga sätt, hvarpå Konungen, vid sin återkomst till Madrid, blifvit emottagen af klubbisterna; så finnas dock nog andra, genom directa bref bestyrkta händelser, för att bekymra den constitutionella och nya ordningens vänner. Nationen i allmänhet yttrar sig väl högt och ifrigt för constitutionen; öfver allt anläggas den gröna färgen; från alla orter inkomma adresser till Konungen, hvilka nästan allesamma sluta med de orden: "constitutionen eller döden;" öfver allt väpnar sig folket såsom national-milice, till en förvånande mängd. Men detta tyckes också behövas. En stor contrarevolutionensplan tyckes existera. I Asturien hafva miliciens jägare och nationalgardet måst hålla en ordentlig drabning med de band, som velat öfverrumpla Oviedo; flera af dessa uprorsstiftare blefvo fångna och man väntade af dem uplysningar om sammansvärjningens plan och sammanhang. Förut eller d. 29 Nov. hade ett dylikt band visat sig för den lilla staden Pola de Leon, tagit underdomaren till fånga och angripit den bekanta patrioten Benavides i hans hus. Denne, med ett par andra, slogs länge med röfrarne, till dess ammunition tröt, då han hoppade ut genom fönstret, och lopp till Oviedo att begära undsättning. Men då militären kom, voro våldsverkarna redan flyktade in i bergen. I Santiago har man uppteckt en ny complott af munkarna. Ehuru linietroppar allt jemnt afskedas, har dock regeringen utgifvit befallning om skyndsamt tillverkning af ett stort qvantum krut och gevär. Man talar åter om urtima Cortes, i anledning af underrättelser, som skola hafva kommit från Trop-pau. En mängd personer äro förvista från Konungens person och hufvudstaden; bland dem Hert. af Infantado. Det tros, att Ministrarne skola ångra klubbarnas åter öppnande. Där talas lika hålligt som förr. — Då den förra Neapolitanska Ministern afreste och for genom Burgos, utspriddes, att det var Konungen, som flydde. Borgaregardet gick i gevär; men misstaget upptecktes snart. — Till Frankrike flyr en hop munkar.

Portugal. Det försäkras, att Konungen, vid första underrättelsen om revolutionen i Portugal, beslutit ditsända sin äldsta son, Kronprinsen, för att öfvertaga regeringen. Prinsen väntades oförtöfyadt till Lissabon, försedd med oinkränkt fullmakt; och det troddes icke att han

skulle sätta sig mot Cortes's sammankallande, men att han skulle vilja hafva det efter gamla sättet.

Neapel. D. 8 Dec. afgaf Utskottet sitt betänkande angående den Kongl. propositionen om resa till Laibach. Betänkandet innehöll afstyrkande och en häftig debatt upstod, hvarunder motionerades anklagelse mot de ministrar, som rådt H. M. till propositionen. Slutligen beslöts, i enlighet med betänkandet att parlamentet icke kan bifalla till Konungens resa, om den icke har till ändamål uprätthållandet af Spanska constitutionen. — D. 9 föreslogs af Utskott anklagelse-beslutet emot Campochario, Zurlo och ännu en, men blef då ännu icke antaget. Monarkernas bref innehöll ingenting mer än inbjudning, för att öfverlägga om rikets väl, men nämner ingalunda hvarken Spanska constitutionen eller någon ändring. Allt hvad den Kongl. propositionen innehöll om grunderna för en constitution o. s. v. hade Ministrarne således uptänkt, för att göra resan populär; men de bedrogo sig. Den 10 väntades till Neapel ett nytt budskap, med förklaringar öfver den första propositionen, och man trodde, att ingen tiug vidare skulle hindra H. M:s resa. — Öfver Frankrike berättas af sednare datum, att parlamentet gifvit sitt bifall till resan och öfverlemnadt åt Konungen valet af de fyra råd, som skulle åtfölja H. M.

Om propositionen angående anlåtande af Frankrikes bemädling, beslöt parlamentet, att detta ämne endast anginge regeringen. Från Frankrike väntas Grefve Molé, med något updrag af synnerlig vikt. — Parlamentet har i synnerhet sysselsatt sig med constitutionens öfverseende och antagande — med allt för stor brådaka och lättsinighet, säga tidningarne. Bland de viktigaste förändringarna är, att en deputerad väljes för 50,000 själar, att två Sicilianer skola alltid sitta i beständiga Utskottet, o. s. v.

Arméens tåg mot gränsen blef enligt underrättelser af d. 8 Dec. allt lifligare, och man märkte reseberedelser i Riksföreståndarens palats. Flera Engelska och Spanska officerare tros komma att gå i Neapolitansk tjenst. Åtminstone hafva flera af de sednare af sin regering begärt tillstånd dertill. Man väntade en proclamation af Riksföreståndaren, angående Österrikiska truppernes rörelser vid Po. Man tröstade sig dock dermed, att ingen Krigsförklaring ännu var utgifven å Österrikes sida. — Tidningarna innehålla ifriga upmaningar till nationen att begifva sig till strid på gränssorna, och parlamentet antog ett anbud af medborgaren Calcarni att på egen bekostnad uppsätta ett jägare-